

Даница Јововић Продановић*

БИНА, фестивал архитектуре, основан 2006. године има за превасходни циљ едукацију најшире јавности са намером да допринесе разумевању, чувању, стварању и унапређењу квалитетнијег урбаног простора посредством низа разноврсних стручних, али и популарних програма из области архитектуре и уметности.

Тема 14.Београдске Интернационалне недеље архитектуре - БИНА 2019 ПОЗИТИВНО / АКТИВНО скреће пажњу на актуелне и ванвременске примере деловања у урбанистичко-архитектонској пракси које карактерише позитиван и проактиван приступ разумевању и решавању просторних проблема. Посебно овогодишњег издања БИНА је свакако и то што су у највећем броју аутори програма представници „Y“ генерације (миленијалци).

На трагу опредељења да се сваке године значајан део програма посвети једном од наших најреномиранијих архитеката, после Николе Добровића и Ивана Антића у фокусу БИНА 2019 је било дело професора Александра Стјепановића.

Током месец дана трајања фестивала организован је низ програма са темама из области савремене архитектонске праксе и заштите градитељског наслеђа, као и низ едукативних и креативних радионица.

BINA, Festival of Architecture, has been established in 2006 primarily with aim to educate general public with intention of contributing to understanding, preserving, creating and upgrading higher quality urban space through means of various professional and popular programs in the field of architecture and art.

Theme of the 14th Belgrade International Architecture Week - BINA 2019 POSITIVE / ACTIVE draws attention to current and timeless examples of acting in urban and architectural practice characterized by the positive and pro-active approach to understanding and solving of the issues in space. Uniqueness of this year's edition of BINA is certainly the fact that most of the program authors are representatives of Generation "Y" (Millennials).

In order to follow the commitment of dedicating a significant part of the program to one of our most renowned architects, after Nikola Dobrović and Ivan Antić the BINA 2019 focus is on the work of Professor Aleksandar Stjepanović.

During the one month festival, series of programs related to contemporary architecture practice and preservation of building heritage, as well as series of educative and creative workshops were organized.

* Даница Јововић Продановић,
Програмски директор БИНА

Архитекти пројектанти
практичари - семинар

БИНА, фестивал архитектуре¹ основан 2006. год., има за преваходни циљ едукацију најшире јавности са намером да допринесе разумевању, чувању, стварању и унапређењу квалитетнијег урбаног простора посредством низа разноврсних стручних, али и популарних програма из области архитектуре и уметности. Током месец дана трајања фестивала БИНА конципира и реализује нове програме из области архитектуре у најширем смислу и домаћин је бројним међународним програмима. У периоду између два фестивала БИНА програми гостују по републици и региону, трудећи се да своју мисију остварују и ван граница главног града. Међународна сарадња представља важан сегмент програмске делатности. Ширење мреже сарадника и партнерских институција у великој мери је резултат низа пројеката који се реализују као билатерални или као део рада у ширим платформама и кроз ЕУ програме Креативне Европе.

¹ Оснивачи фестивала: Тања Дамљановић Конли (Conley), Јелена Ивановић Војводић, Даница Јововић Продановић, Иван Куцина, Дарко Марушић, Ружица Сарић

Тема 14. Београдске интернационалне недеље архитектуре - БИНА 2019 ПОЗИТИВНО/АКТИВНО скреће пажњу на актуелне и ванвременске примере деловања у урбанистичко-архитектонској пракси које карактерише позитиван и проактиван приступ разумевању и решавању просторних проблема. Посебност овогодишњег издања БИНА је свакако и то што су у највећем броју аутори програма били представници „Y“ генерације (миленијалци). Они су, из перспективе оних који су на почетку професионалне каријере, кроз серију изложби и пратећих програма дали своје виђење и тумачење архитектонске баштине, начина њеног коришћења, заштите и обнове, док су, са друге стране, представници исте генерације представили своје пројекте и изведене објекте, од којих су многи већ стекли највиша струковна признања.

У овом приказу осврнућемо се на неке од програма БИНА 2019.

Александар Стјепановић - Блок 23, Нови Београд

БИНА Излет - Панчево

На трагу опредељења да се сваке године значајан део програма посвети једном од наших најреномиранијих архитеката, после Николе Добровића и Ивана Антића у фокусу БИНА 2019 је било дело професора Александра Стјепановића, архитекте који је своје најзначајније објекте реализовао током осме и девете деценије 20. века. Период непосредно после другог светског рата, у Југославији, као и у читавој Европи, био је обележен изразитим мањком стамбених капацитета и великим приливом људи у градове. Управо та потреба, у првим послератним годинама, усмеравала је пројектанте ка најједноставнијим решењима и искуствима из предратног периода. Међутим, врло брзо се почиње са усвајањем страних искустава, школовањем архитектонског кадра у иностранству, али и са мултидисциплинарним истраживањима у земљи, која су објединила технологију градње и културу становања, те резултирала убрзаном еволуцијом квалитета и комплексности пројектантске методологије. Може се слободно рећи да је наша архитектура тог времена, а пре свега она у којој се проф. Стјепановић највише остварио, стамбена архитектура са пратећим функцијама, била у великој мери базирана на усвојеним пројектантским стандардима, који нису били само квантитативни већ и квалитативни, те прописивали минималне захтеве у распореду и опреми, стајући тако на крају раније устаљеним решењима, као што су пролазне спаваће собе и лоше организоване кухиње.² И управо на овом месту сусрета пажљиво дефинисаних пројектантских стандарда, насталих као плод посвећеног истраживања и креативних просторних решења, можемо говорити о позитивној и активној, а пре свега професионално одговорној улози архитекте.

Уводни сегмент на изложби у Галерији Артгет, Културног центра Београда, чинио је преглед личне и професионалне биографије проф. Стјепановића са списком пројеката, конкурса, реализованих и награђених објеката. Посебна пажња посвећена је стамбеном комплексу са пратећим садржајима (центар месне заједнице, дечји вртићи и школа) у блоковима 22 и 23 и објектима високошколских установа – Факултет драмских уметности на Новом Београду и Филозофски факултет у Новом Саду. Неку врсту закључка изложбе представља кратки филм посвећен раду проф. Стјепановића, снимљен за потребе ове изложбе, у коме, пролазећи кроз амбијенте своје архитектуре, он даје осврт на време у којем је радио и говори о свом пројектантском креду. Аутори изложбе и низа пратећих програма (разговора, вођења, радионица и тематских шетњи) су: Јелица Јовановић, Реља Иванић и Марко Кажиф.

У Галерији Факултета ликовних уметности, чланови групе и аутори пројеката *Модерни у Београду* (Ива Бекић, Ирена Гајић, Далиа Дуканац, Стефан Ђорђевић, Снежана Златковић, Мирјана Јешић, Христина Стојановић, Петар Цигић) на иновативан начин представили су одабрана архитектонска дела настала у периоду друге половине 20. века, на територији нашег града, као што су: Музеј ваздухопловства, Палата федерације – СИВ, Музеј револуције, Сава центар, Генералштаб и други.

Изложба сумира досадашње резултате дугорочног истраживања у домену визуелне репрезентације послератног модернистичког наслеђа београдске архитектуре. Циљ изложбе је допринос разумевању канонских пројеката и објеката и њихових улога у ширем друштвено-политичком, економском и културном контексту, као критичког инструмента за промишљање и продукцију простора.³

2 V. Kulić, M. Mrduljaš, W.Thaller (2012) *Modernism in-between*, Berlin, Jovis, p.177.

3 Из предговора *Модерни у Београду* (Београд, Факултет ликовних уметности, 2019)

БИНА 2019 традиционално представља међународну архитектуру. Ове године посредством изложбе на отвореном у Кнез Михаиловој улици Београђани су се могли упознати са савременом архитектуром Данске, чије су главне карактеристике: функционалност, одрживост и естетичност. Изложбу се пратила изузетно занимљива предавања која су додатно појаснила како се посредством мултидисциплинарних истраживања која подстичу иновативна решења и поштовања и примењивања УН глобалних циљева одрживог развоја промишља и обликује једна од данас свакако најцењенијих европских архитектонских пракси.

У Ликовној галерији Културног центра Београда представила се својом најновијом продукцијом архитектонска и уметничка сцена покрајине Јужни Тирол, на граници Италије и Аустрије. Кустоси изложбе *Нова традиција* Лиза Трокнер и Давид Калас направили су избор рецентних архитектонских и уметничких радова представника различитих генерација који се реферирају на природу, традицију, али и реинтерпретацију познатих појмова и појава типичних за ову вишејезичну и мултикултурну пограничну област.

Пресек архитектонске сцене Средње Европе (Аустрија, Италија, Чешка, Хрватска, Словачка, Словенија, Србија и Грчка) приказан је кроз изложбу *Награда Пиранези 2018* у Галерији Колектив. Ова престижна међународна награда се додељује за најбоље архитектонско дело у Средњој Европи сваке године од 1989. у оквиру манифестације Пирански дани архитектуре.

Сваке године БИНА представља најмлађу генерацију домаћих архитекта који су већ изборили своје место на нашој, али и међународној сцени. У Скандинавском павилјону, своје радове су изложила два изузетно успешна архитектонска студија: УРЕД (Никола Милановић, Христина Стојановић и Ивана Ловринчевић) и АКВС (Анђела Карабашевић и Владислав Суџум), који поред награђиваних и реализованих пројеката у своје биографије уписују и истраживачки и рад у настави.

Тема овогодишњег фестивал указује на друштвено-активни однос пројектанта, како према властитом раду тако и према окружењу. Архитекти се све више укључују у јавне и стручне дебате о планирању градских простора.

Интервенције реализоване посредством ЕУ пројеката у којима БИНА учествује (*Future Architecture Platform* и *Shared Cities: Creative Momentum*) кроз креирање урбаних чворишта – локалног карактера и иницираних од стране заинтересованих група грађана, а уз подршку и консултацију архитеката и других стручњака, представљају примере активистичке праксе. Ове интервенције могу да стимулишу промене и буду зачетак самоизградње и конкретне изградње непосредног окружења, које се овим путем прилагођава савременим потребама грађана и које утиче и на мењање простора града. Међутим да парафразирамо Џастина Мекгуирка (Justin McGuirk), једна интервенција у неком суседству може да представља значајан допринос локалној заједници, али је потребна читав мрежа таквих интервенција да би се унапредио квалитет живота у граду. Неопходна је озбиљна политичка воља да би се деловало

Савремена архитектура Данске - Изложба на Тргу Републике

на исправљање урбаних неједнакости. Иако немоћни да суштински мењају систем архитекти-активисти имају веома важну улогу да кроз акције и примере указују доносиоцима одлука на то да су потребне промене које воде ка унапређењу могуће и на дохват руке.⁴ О искуствима и дилемама са којим се сусрећемо при реализацијама оваквих пројеката, њиховом могућем домету дискутовало се у оквиру програма *СЦЦМ - Простори продуктивности*.

Поред горе наведених главних целина, кроз друге програмске формате: предавања, перформанс, семинар, филмове и тематске шетње, БИНА 2019 је у свом последњем

издању покушала још једном да најширој публици представи актуелну архитектонску праксу која настаје у различитим друштвеним, политичким и технолошким контекстима, а чије су карактеристике: брзина, диктат капитала, флексибилност и трансдисциплинарност.

др Даница Јововић Продановић,
програмски директор БИНА

БИБЛИОГРАФИЈА:

1. Kulić, V., M. Mrduljaš, W. Thaller (2012) *Modernism in-between*, Berlin, Jovis, p. 177.
2. *Модерни у Београду* (2019) Fakultet likovnih umetnosti

4 Justin McGuirk, *Architects activists* (Al Jazeera, 2014)

Награда Пиранези - разговор

Пластика нема границе - перформанс

Архитекти пројектанти практичари - семинар
Пластика нема границе - радионица